

KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ
Directorate of Corporate Communication

Dersin Adı: İş Sağlığı ve Güvenliği

Dr. Öğr. Üyesi Sinan UZUNDUMLU

Nelere değineceğiz?

- Meslek Hastalıklarının Tanımı,
- Meslek Hastalıklarının Tarihsel Gelişimi,
- Meslek Hastalıklarının Özellikleri,
- Tanı Kriterleri ve Korunma Yöntemleri,
- Meslek Hastalıklarının Sınıflandırılması.

Meslek Hastalıklarının Tanımı

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa göre meslek hastalığı; mesleki maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalığı ifade eder.
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu' na göre ise meslek hastalığı; Sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir.

Meslek Hastalıklarının Tarihsel Gelişimi

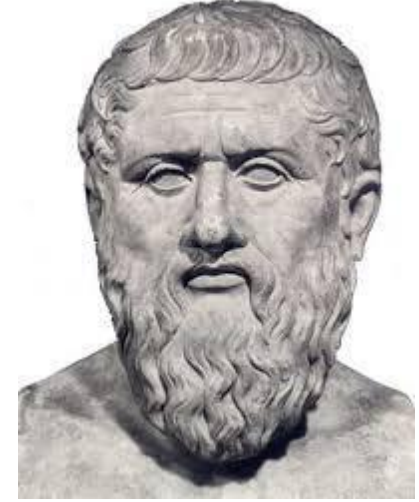
Hipokrat

– Kurşun zehirlenmelerini incelemiştir.

Platon

- Çalışma koşullarından kaynaklanan sorunlar hakkında araştırmalar yapmıştır.

Aristo

- Koşucularda gözlemlediği sorunlar ve gladyatörlerin beslenmeleri konularında incelemelerde bulunmuştur.

Romalı Pliny (23 – 79, Roma)

– Tozlu yerlerde çalışmanın risklerine değinmiştir.

Galen (II.yy)

- Madencilerin hastalıkları hakkında bilgi vermiştir.

Paracelsus (1493-1541)

- iş hekimliği alanındaki ilk monografi sayılan “*De Marbis Metallicis*”i yazmıştır. Bu kitapta madenciler ve dökümcülerde görülen hastalıkların klinik bulguları hastalık adı verilmeden yazılmıştır. Bu bulgular pnömokonyozları tanımlamaktadır.

Agricola-George Bauer (1494-1555)

- “*De re Metallica*” adlı eserinde maden ocaklarındaki tozun zararlı etkilerini ve korunma yöntemlerini anlatmıştır. Yer altında havalandırma yapmayı ve işçilerin maske kullanmasını önermiştir.

Bernardino Ramazzini (1633-1714)

- İlk işyeri hekimi ve iş sağlığının kurucusu “babası” olarak kabul edilir.
- 1713 yılında yayınladığı “De Morbis Artificum Diatriba” isimli eserinde meslek hastalıkları ile uzun uzadıya meşgul olmuştur. Hekimlere; “Hastanızın mesleğini mutlaka sorun” diye tarihi öğüdünü vermiştir.

Meslek Hastalıklarının Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi

- **Dilaver Paşa Nizamnamesi (1865):** Ereğli kömür havzasında çalışan işçilere yönelik bazı haklar tanınmıştır :
  - 13 yaşından küçüklerin madende çalıştırılması yasaklanmıştır.
  - Mesai saatleri 10 saat ile sınırlandırılmıştır.
  - İşyerinde doktor bulundurulması zorunlu tutulmuştur.
- **Maaddin Nizamnamesi (1869):** İş kazalarında tazminata ilişkin hükümler getirilmiştir

Cumhuriyet Dönem Gelişimi

- **2 Ocak 1924** tarih ve 394 sayılı **Hafta Tatili Yasası**.
- **1926** yılında; **Borçlar Yasası**'nın 332. maddesi işverenin iş kazaları ve meslek hastalıklarından doğan hukuki sorumluluğunu ve iş kazası ve hastalık hallerinde işçi yararına bazı hükümleri ortaya koymuştur.
- **1930** yılında; **Umumi Hıfzısıhha Kanunu** ve **Belediyeler Kanunu** İSG ile ilgili hükümler taşımaktadır (en az elli işçi çalıştıran işyeri sahiplerine hekim bulundurma ve hastaları tedavi etme zorunluluğu getirilmiştir).

- **1936** yılında **3008 sayılı ilk İş Kanunu** ile ülkemizde ilk kez İSG konusunda ayrıntılı ve sistemli bir düzenlemeye gidilmiştir.
- **1967** yılında **931 sayılı İş Kanunu** çıkarılmıştır.
- **1971** yılında **1475 sayılı İş Kanunu** olarak yürürlüğe konulmuştur.
- **2003** yılında **4857 sayılı yasa** ile çalışma yaşamında çok farklı bir döneme girilmiş olup; bu yasa ile son derece çağdaş ve gelişmeye açık hükümler getirilmiştir.
- **30.06.2012** tarihinde ise hala günümüzde de geçerliliğini koruyamayan **6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu** yürürlüğe girmiştir.

Meslek Hastalığının özellikleri

- Nedeni bellidir.
- Önlenebilir.
- İlerleyicidir.
- Tekrarlama olasılığı vardır.
- Maluliyet söz konusu olabilir.
- Tazminat Gerektirir.
- Bildirimi Zorunludur.

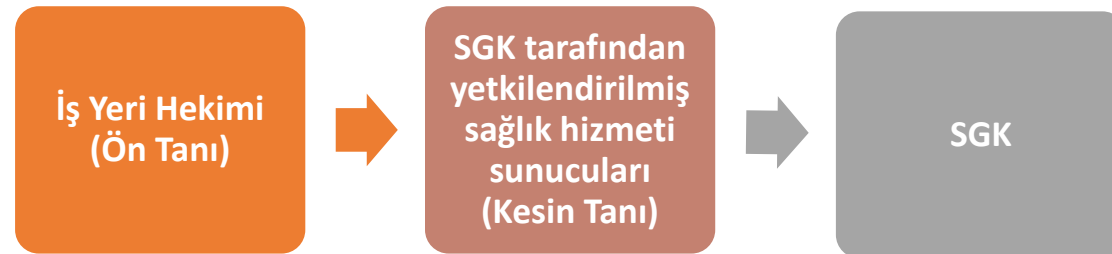
Meslek Hastalıklarının Tanı Süreci ve Korunma Yöntemleri

➤ Meslek Hastalığının tanısını koymak için:

- Hastalıkla çalışmanın veya çalışma ortamının arasında zorunlu nedensellik bağı olması,
- Kişinin SGK'lı olması,
- Hastalığın;
  - Meslek hastalığı listesinde yer alması, (Meslek Hastalıkları Listesi)
  - Kişinin ilgili hastalık maruziyet değerinin üstünde maruziyeti olması,
  - Hastalığın yükümlülük süresi içinde çıkması,
  - Meslek hastalığının yetkili hastanelerde hekim raporuyla belirlenmesi,
  - Kurum Sağlık Kurulu tarafından onaylanması,
  - Aynı şartlar altında deneysel olarak meydana getirilebilen hastalıklar olması gerekmektedir.

Meslek Hastalığının;

- Ön tanısını iş yeri hekimi koyabilir.
- Ön kanı koyulduğu takdirde, 6331 sayılı İş sağlığı ve güvenliği kanuna göre işveren, bu durumu Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk etmekle yükümlüdür (3 işgünü içerisinde).
- 5510 sayılı kanuna göre Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına yakalanması; S.B meslek hastalıkları hastaneleri, Eğitim ve araştırma Hastaneleri, Devlet üniversite Hastaneleri tarafından düzenlenecek sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmektedir.
- Yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

Meslek Hastalıklarından Korunma İlkeleri

1. Tıbbi Korunma Önlemleri;
  - İşe giriş tıbbi kontrolleri
  - Periyodik tıbbi kontroller
  - Eğitim ve uyarma
2. İşyerinde Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri;
  - Kullanılan Zararlı Maddenin Değiştirilmesi
  - Kapalı Çalışma Yöntem
  - Ayırma
  - Nemli (ıslak) Çalışma Yöntemi
  - Sürekli Temizlik ve Bakım
  - Havalandırma
  - İşyeri Üretim ve Planlaması
  - İşyeri Ortamında Zaman Zaman Analizler Yapmak

Meslek Hastalıklarından Korunma İlkeleri

3. İşçiye Ait Korunma Önlemleri;

- Uygun Kişisel koruyucu donanım kullanılması
  - Solunum sisteminin korunması (Solunum cihazları veya maskeler)
  - Vücudun korunması(Ellerin korunması, gözlerin korunması, başın korunması, ayakların korunması, kulakların korunması)

Meslek Hastalıklarının Sınıflandırılması

➤ **A Grubu: Kimyasal maddelerle olan meslek hastalıkları;**

- Arsenik, Berilyum, Karbonmonoksit, Hidrosiyonik Asit, Krom, Civa, Manganez, Talyum, Vandalyum ve bileşikşeri, halojenler (Klor, Brom, İyot, Fluor), Alifatik ve Alisiklik hidrokarbonlar (petrol ve türevleri), Organik esterler, Organik asitler, Aldehitler vb.

➤ **B Grubu: Mesleki Deri Hastalıkları;**

- Deri kanserleri ve prekanseröz deri hastalıkları (Kurum, zift, katran, asfalt, antrasen, mineral yağlar, parafin vb. maddeler)

➤ **C Grubu: Pnömokoyoz ve Diğer Mesleki Solunum Sistemi Hastalıkları;**

- Silikoz ve silikotüberküloz, asbestoz, silikatoz, sideroz, alüminyum ve bileşikleri, sert metal tozları, Thomas cürufu, mesleki bronşiyal astma, bissinoz.

Meslek Hastalıklarının Sınıflandırılması

➤ D Grubu: Mesleki Bulaşıcı Hastalıklar

- **Helminthiasis** (Ankilostomiasis, nekatoriasis), **Tropik hastalıklar** (Malarya, amöbiasis, sarı humma, veba, rekürrentateş, dank, leishmanyoz, frambozie, lepra, lekeli humma, riketsiyöz), **Hayvanlardan insana bulaşan hastalıklar** (Bruselloz, tetanoz, şarbon, salmonella enfeksiyonları, Weil hastalığı, kuduz, ornithozlar, psittakoz, rekürentateş, şap hastalığı, çiçek, Q Humması, lekeli humma, ekinokok humması, ruam, bovintipi tüberküloz), **Viral Hepatit, tüberküloz.**

Meslek Hastalıklarının Sınıflandırılması

➤ E Grubu: Fiziksel Etkenler olan Meslek Hastalıkları

- İyonlayıcı ışınlarla olan hastalıklar (Elektromanyetik ışınlar, Korpüsküler ışınlar, lazer ışınları), Enfraruj ışınlar ile katarakt, gürültü sonucu işitme kaybı, hava basıncındaki ani değişimler sonucu olan hastalıklar, titreşim sonucu kemik-eklem zararları ve anjionörotik bozukluklar.

Kaynaklar

- <https://nedenisguvenligi.com/meslek-hastaligi-tanisi-nasil-konulur/>
- <http://www.marbleport.com/meslek-hastaliklari/55/meslek-hastaliklarindan-korunma-ilkeleri>
- ÇALIŞMA GÜCÜ VE MESLEKTE KAZANMA GÜCÜ KAYBI ORANI TESPİT İŞLEMLERİ YÖNETMELİĞİ
- SGK SSS
- Prof.Dr.Kayıhan Pala Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı
- Çeşitli WEB tabanlı anonim belge ve görseller